

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 20 grudnia 2010 r.

**Zarząd
Kompanii Węglowej SA
w Katowicach**

LKA-4101-10-09/2010/P/10/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Kompanii Węglowej SA w Katowicach² w zakresie gospodarowania odpadami z wydobycia węgla kamiennego w latach 2007-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 14 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność KW SA w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

W okresie objętym kontrolą oddziały (kopalnie) KW SA wytworzyły ogółem 48 503,7 tys. Mg odpadów z wydobycia węgla o kodach 01 01 02³, 01 04 12⁴ oraz 01 04 81⁵. W okresie tym do odzysku przekazano ogółem 48 680,9 tys. Mg⁶ tych odpadów, z tego 11 680,3 tys. Mg (24,0 %) w instalacjach i 37 000,6 tys. Mg (76,0 %) poza instalacjami, w tym 17 881,2 tys. Mg (36,7 %) do

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231 poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”

² zwana dalej „KW SA”,

³ Odpady z wydobywania kopalin innych niż rudy metali.

⁴ Odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopalin inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11.

⁵ Odpady z flotacyjnego wzbogacania węgla inne niż wymienione w 01 04 80.

⁶ Uwzględniając przekazaną do odzysku część zmagazynowanych odpadów z wydobycia węgla i część tych odpadów przekazaną do odzysku innym podmiotom.

odzysku w procesie rekultywacji terenów niekorzystnie przekształconych. Do unieszkodliwiania przekazano 145,1 tys. Mg odpadów z wydobywania węgla.

I. NIK ocenia pozytywnie następujące działania KW SA, w okresie objętym kontrolą, w zakresie gospodarki odpadami z wydobywania węgla:

1. Dostosowanie do struktury organizacyjnej KW SA organizacji gospodarowania odpadami z wydobywania węgla.

Koordinacją spraw związanych z gospodarką odpadami z wydobywania węgla w Centrali KW SA, zajmuje się Zespół Gospodarki Odpadami Wydobywczymi oraz Pełnomocnik Zarządu do tych spraw, którego zadaniem jest także współpraca w zakresie gospodarki odpadami, ze wszystkimi komórkami Centrali i jednostkami organizacyjnymi KW SA. Ponadto, koordynacją spraw związanych z działalnością kopalń zgrupowanych w ramach Centrów Wydobywczych, w ww. zakresie zajmują się osoby wyznaczone przez dyrektorów tych Centrów, a w poszczególnych kopalniach (oddziałach) KW SA Pełnomocnicy ds. Gospodarki Skalą Płonną, powoływani uchwałą Zarządu KW SA.

2. Ustalenie zasad dotyczących gospodarowania i ograniczania ilości wytwarzanych odpadów z wydobywania węgla dla realizacji celu działań dla optymalizacji ilości wytwarzanych odpadów, określonego w Polityce Zintegrowanego Systemu Zarządzania KW SA.

Zasady te zawarto w dokumentach obowiązujących w poszczególnych kopalniach KW SA, w tym m.in. w programach gospodarki odpadami, w Planach Ruchu, w zarządzeniach wewnętrznych dotyczących ograniczenia masy skały płonnej jako odpadu z procesu eksploatacji węgla. Działania dla ograniczenia ilości odpadów polegały m.in. na optymalnym dobieraniu wyposażenia ściany (kombajnu i obudowy zmechanizowanej) do warunków górnictwo-geologicznych, nie dopuszczeniu do nieuzasadnionego „przybierania” skały płonnej w stropie lub spodzie (spągu), zaniechaniu eksploatacji pokładów o niskiej miąższości i zagospodarowywaniu na dole kopalni części odpadów wydobywczych.

3. Terminowe przekazywanie (do końca pierwszego kwartału za poprzedni rok kalendarzowy, zgodnie z postanowieniami art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁷) Marszałkom Województw Śląskiego lub Małopolskiego zbiorczych zestawień danych o odpadach (o których mowa w art. 37 ust. 1 ww. ustawy) za lata 2007–2009 przez poszczególne kopalnie KW SA.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm., zwaną dalej „ustawą o odpadach”.

Również sprawozdania statystyczne dla Głównego Urzędu Statystycznego o odpadach (o symbolu formularza OS-6), wymagane postanowieniami rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 5 września 2006 r., z dnia 9 października 2007 r. i z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej⁸, poszczególne kopalnie KW SA przekazywały terminowo do właściwego urzędu statystycznego, tj. do 31 stycznia roku następnego za rok poprzedzający, zgodnie z postanowieniami ww. rozporządzeń.

4. Ustalenie procedur dotyczących sposobu postępowania w sprawach o udzielenie zamówień, zarówno objętych, jak i nieobjętych wymogiem stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹, w przyjętych uchwałami Zarządu regulaminach, obowiązujących od 18 listopada 2005 r., 2 kwietnia 2007 r. i 1 sierpnia 2009 r., jak również określenie w regulaminach pracy Komisji Przetargowej KW SA zasad jej funkcjonowania. Wymienione dokumenty szczegółowo regulowały zasady i tryb postępowania, jak również sposób opracowania i obieg wymaganych dokumentów.
5. Wywiązywanie się z określonych w art. 98 ust. 1 i art. 133 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych obowiązków sprawozdawczych o udzielonych zamówieniach sektorowych, które przekazywano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczyło sprawozdanie, zgodnie z art. 98 ust. 2 ww. ustawy. Sprawozdania te obejmowały zakres informacji wymagany przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania¹⁰.
6. Udzielenie zamówień na gospodarowanie odpadami z wydobycia węgla kamiennego po przeprowadzeniu postępowań (w trybie przetargu nieograniczonego) w przypadkach, gdy ze względu na wartość tych zamówień występował obowiązek stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, a także w przypadkach gdy nie było wymogu stosowania ww. ustawy. Dotyczyło to objętych badaniem następujących 13 zamówień (na kwotę netto ogółem 158 139 022,50 zł) ze 117 zawartych umów na gospodarowanie odpadami o łącznej wartości netto 421 944 361,95 zł (według stanu na dzień 26 sierpnia 2010 r.):

⁸ Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1219 ze zm.; Dz. U. z 2007 r. Nr 210, poz. 1521 ze zm. i Dz. U. z 2008 r. Nr 221, poz. 1436 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwanej dalej „ustawą Prawo zamówień publicznych”.

¹⁰ Dz. U. Nr 155, poz. 1110 ze zm.

- 11 umów¹¹ na łączną kwotę netto 155 814 822,50 zł, zawartych w wyniku przeprowadzenia postępowań na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych w trybie przetargu nieograniczonego. Umowy zawarto po wyborze najkorzystniejszej oferty, zgodnie z kryterium specyfikacji istotnych warunków zamówienia¹², którym była najniższa cena lub w wyniku postępowania, w którym złożono jedyną ofertę;
- dwóch umów, nieobjętych wymogiem stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, nr 3381052 z 31 grudnia 2007 r. (obowiązującej w 2008 r.) i nr 140801409 z dnia 27 maja 2009 r. (obowiązującej w okresie 12 miesięcy od podpisania umowy) na kwoty netto odpowiednio: 1 333 000,00 zł i 991 200 zł, z zastosowaniem trybu przetargu nieograniczonego. Zakres rzeczowy tych umów obejmował wykonanie rekultywacji zwałowiska skały płonnej przy szybie Głównym w KW SA Oddział Kopalnia Węgla Kamiennego (KWK) „Ziemowit”. Dla wykonania tej rekultywacji zawarto również umowę nr 140801362 z dnia 31 grudnia 2008 r. (na okres od 1 stycznia 2009 r. do czasu wyłonienia wykonawcy ww. prac w procedurze przetargowej) na kwotę 387 710,00 zł.

Ponadto, w przypadku czterech zbadanych umów, zawartych w trybie nieobjętym ustawą Prawo zamówień publicznych, ich wartości nie przekraczały kwoty określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, które dla usług wynosiły 1 851 314,00¹³ zł w okresie od dnia 25 maja 2006 r. do dnia 31 grudnia 2007 r., a w latach 2008-2009 1 597 365,20¹⁴ zł. Zakres rzeczowy dwóch umów nr 210800622 z 16 kwietnia 2008 r. (na kwotę netto 442 000,00 zł) i nr 330811192 z 15 maja 2008 r. (na kwotę netto 1 590 000,00 zł), o okresie realizacji od 16 kwietnia 2008 r. do czasu wyczerpania wartości finansowej umowy i od 6 maja do 30 sierpnia 2008 r., obejmował odbiór i lokowanie odpadów z wydobywania węgla z kopalni „Jankowice” w Rejonie Północ. Umowy te zawarto w związku z nierozstrzygnięciem (przed zakończeniem z dniem 15 kwietnia 2008 r. obowiązywania poprzedniej

¹¹ Umowy o numerach: 3370641, 1870518, 1870547, 3378476, 330813989, 3380809, 330809923, 330712450, 330912208, 330912207 i 330912212.

¹² Zwanej dalej „SIWZ”

¹³ Na podstawie rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów: z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (Dz. U. Nr 87, poz. 604 ze zm.) oraz z dnia 22 maja 2006 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 87, poz. 610).

¹⁴ Na podstawie rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów: z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich (Dz. U. Nr 241, poz. 1762) oraz z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. Nr 241, poz. 1763).

umowy) postępowania o udzielenie, w trybie przetargu nieograniczonego, zamówienia na wykonanie powyższych prac (otwarcie ofert nastąpiło 29 października 2007 r.) oraz w związku z koniecznością zapewnienia stałego odbioru odpadów dla utrzymania ciągłości ruchu zakładu górniczego. Pozostałe dwie umowy - nr 0170426 z 29 stycznia 2007 r. i nr 0170941 z 1 marca 2007 r. (obie na kwotę netto po 1 800 000,00 zł) - dotyczyły KWK „Bobrek-Centrum”, w tym odpowiednio: wywozu skały płonnej taborem kolejowym i rekultywacji technicznej z użyciem tego odpadu niecki poeksploatacyjnej nr 3a oraz odbioru odpadów pogórnich lub kruszywa transportem samochodowym i ich gospodarczego wykorzystania. Zamówienia te zawarto na podstawie uchwały Zarządu Nr 2854/2006 z 28 grudnia 2006 r., zmienionej uchwałą Nr 260/2007 z 25 stycznia 2007 r., w których wyrażono zgodę na zawarcie umowy z dotychczasowym wykonawcą bez przeprowadzenia postępowania przetargowego (na warunkach nie gorszych, niż dotychczas obowiązujące), wskutek unieważnionego postępowania przetargowego na zadanie objęte pierwszym zamówieniem oraz w drodze przeprowadzenia konkursu ofert skierowanego do wybranych wykonawców. Drugiego z zamówień udzielono wybranemu w tym konkursie wykonawcy (złożono dwie oferty).

7. Przeprowadzenie w ramach kontroli instytucjonalnej przez Biuro Kontroli Wewnętrznej i Analiz Ryzyka KW SA, badań realizacji zadań, związanych z gospodarowaniem odpadami z wydobycia węgla za okres I-III kwartał 2009 r., we wszystkich kopalniach KW SA (z wyjątkiem KWK „Piaś”, w której kontrolę w tym zakresie przeprowadziła NIK). Po tej kontroli wewnętrznej Biuro Gospodarki Złożem i Ekologii KW SA zwróciło się do poszczególnych Oddziałów KW SA o wyjaśnienie stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości oraz zobowiązało kopalnie (oddziały) KW SA do przedstawienia podjętych lub planowanych działań w celu niedopuszczenia do powstania w przyszłości podobnych uchybień i nieprawidłowości.

II. Równocześnie stwierdzono następujące nieprawidłowości w prowadzonej działalności:

1. W zbiorczych zestawieniach danych o odpadach przekazanych marszałkom województw, w trzech przypadkach za 2007 r., w czterech za 2008 r. i w trzech za 2009 r., na 18 corocznie składanych przez kopalnie (nieobjęte niniejszą kontrolą NIK¹⁵) ww. zbiorczych zestawień, wykazano dane niezgodne ze stanem faktycznym, a mianowicie:

¹⁵ Kontrola w zakresie gospodarowania odpadami z wydobycia węgla kamiennego przeprowadzona została w dwóch kopalniach KW SA, tj. KWK „Bobrek-Centrum” i KWK „Chwałowice”

- w sprawozdaniach KWK „Jankowice” nie wykazano odpadów z wydobycia węgla poddanych odzyskowi w instalacjach, wskutek błędnego zinterpretowania przepisów¹⁶ (nie wzięto pod uwagę odpadów poddanych odzyskowi na instalacji, która należała do podmiotu zewnętrznego). Ilość odpadów poddanych odzyskowi w instalacjach zaniżono o 39,2 tys. Mg w 2007 r., o 34,8 tys. Mg w 2008 r. i o 33,3 tys. Mg w 2009 r.;
 - w sprawozdaniu za 2007 r. KWK „Bielszowice” zawyżono o 6,5 tys. Mg ilości wytworzonych odpadów popłuczkowych, przez doliczenie do nich odpadów poflotacyjnych, w wyniku błędnego podania przez Dział Przeróbki Mechanicznej ww. kopalni danych do sporządzenia sprawozdania;
 - w sprawozdaniach (dział 5) KWK „Rydułtowy-Anna” (Ruch Rydułtowy) wykazano ilości odpadów popłuczkowych poddanych odzyskowi poza instalacjami i urządzeniami łącznie z odpadami poflotacyjnymi (wykazanymi odrębnie w tych sprawozdaniach), co spowodowało zawyżenie w sprawozdaniach ilości odpadów popłuczkowych poddanych odzyskowi o 63,8 tys. Mg w 2007 r. i o 64,6 tys. Mg w 2008 r.;
 - w sprawozdaniu za 2008 r. KWK „Rydułtowy-Anna” (Ruch Rydułtowy) wykazano ilości odpadów popłuczkowych poddanych odzyskowi poza instalacjami i urządzeniami łącznie z odzyskiem przez podmiot zewnętrzny przekazanych mu odpadów, co spowodowało zawyżenie o 83,5 tys. Mg ilości tych odpadów poddanych odzyskowi w 2008 r.;
 - w sprawozdaniu KWK „Rydułtowy-Anna” (Ruch Rydułtowy) zaniżono o 1,3 tys. Mg ilość wytworzonych odpadów popłuczkowych w 2009 r., co wynikało z błędu rachunkowego w sumowaniu wytworzonych odpadów;
 - w sprawozdaniach KWK „Halemba-Wirek” (Ruch Wirek) zawyżono o 58,2 tys. Mg ilości odpadów popłuczkowych poddanych odzyskowi w 2008 r., a o 2,7 tys. Mg w 2009 r., co wynikało z błędnego wykazywania w karcie ewidencji odpadu ich magazynowanych ilości, jako poddanych odzyskowi.
2. W sprawozdaniach statystycznych GUS o odpadach (OS-6) przekazanych do urzędów statystycznych wykazano nieprawidłowe dane, w tym w trzech przypadkach za 2007 r.,

¹⁶ Dział 5 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101, poz. 686).

w dwóch za 2008 r. i w dwóch za 2009 r., na 18 składanych corocznie przez kopalnie (nieobjęte niniejszą kontrolą NIK¹⁷) ww. sprawozdań. I tak:

- zawyżono o 63,8 tys. Mg ilość wytworzonych odpadów popłuczkowych w sprawozdaniach za 2007 r. w KWK „Rydułtowy Anna” oraz o 6,5 tys. Mg w KWK „Bielszowice”, przez doliczenie do nich odpadów poflotacyjnych. W pierwszym przypadku, wskutek pomyłki, doliczono, wykazane również w tym sprawozdaniu, ww. ilości tych odpadów, a w drugim w wyniku błędnego podania przez Dział Przeróbki Mechanicznej KWK „Bielszowice” danych do sporządzenia sprawozdania;
- w sprawozdaniu KWK „Ziemowit” za 2008 r. zaniżono o 14,5 tys. Mg ilość odpadów popłuczkowych poddanych odzyskowi, wskutek błędnego ujęcia tej masy odpadów, jako odpady magazynowane czasowo;
- w sprawozdaniu za 2009 r. KWK „Knurów-Szczygłowice” Ruch Szczygłowice zawyżono o 21,1 tys. Mg ilość odpadów z wydobywania węgla poddanych odzyskowi, w wyniku pomyłkowego wpisania danych o ilości wytworzonych odpadów w rubryce dotyczącej odzysku tych odpadów;
- w sprawozdaniach KWK „Halemba-Wirek” Ruch „Wirek” łączną masę odpadów z wydobywania węgla poddaną odzyskowi zaniżono o 35,4 tys. Mg w 2007 r. i o 31,7 tys. Mg w 2009 r., a w 2008 r. zawyżono o 12,2 tys. Mg, wskutek błędnego wykazywania w karcie ewidencji odpadu ich magazynowanych ilości, jako poddanych odzyskowi.

W trakcie kontroli NIK złożono korekty siedmiu z 17 ww. zbiorczych zestawień danych o odpadach i sprawozdań GUS (wymienionych w pkt 1 i 2), zawierających dane niezgodne ze stanem faktycznym.

Przyjmując wyjaśnienia pracowników i zeznania dyrektorów poszczególnych kopalń KW SA, co do przyczyn i okoliczności wystąpienia ww. nieprawidłowości w zbiorczych zestawieniach danych o odpadach i w sprawozdaniach GUS, NIK zwraca uwagę, że nieprawidłowości te świadczą o niedostatecznej, w szczególności funkcjonalnej, kontroli wewnętrznej w tym zakresie.

3. Zbadano pięć umów, których przedmiotem była m.in. obsługa bocznic trzech kopalń KW SA, w tym transport i gospodarowanie odpadami z wydobywania węgla, z których w dwóch stwierdzono, że z opóźnieniem podjęto działania w celu przeprowadzenia postępowań

¹⁷ Kontrola w zakresie gospodarowania odpadami z wydobywania węgla kamiennego przeprowadzona została w dwóch kopalniach KW SA, tj. KWK „Bobrek-Centrum” i KWK „Chwałowice”

o udzielenie zamówienia publicznego, w trybie i na zasadach określonych dla zamówień sektorowych w ustawie Prawo zamówień publicznych, na wybór wykonawcy kompleksowej obsługi bocznic kolejowych KWK „Knurów” i KWK „Bolesław Śmiały”. Działan takich nie podjęto ze stosownym wyprzedzeniem, umożliwiającym przeprowadzenie postępowań przed terminem zakończenia z dniem 30 czerwca 2008 r. obowiązywania umowy nr W/159/95 z dnia 2 stycznia 1996 r. (wraz ze zmianami), w zakresie min. obsługi tych bocznic i świadczenia usług przewozu, unieszkodliwiania i odzysku odpadów z wydobycia węgla, realizowanej przez Przedsiębiorstwo Transportu Kolejowego Holding SA w Zabrze¹⁸.

Pomimo iż pismem z dnia 28 grudnia 2007 r. ww. spółka powiadomiła KW SA o wypowiedzeniu umowy nr W/159/95 z dnia 2 stycznia 1996 r. z 6 miesięcznym okresem wypowiedzenia, który upływał z dniem 30 czerwca 2008 r., dopiero w dniu 30 kwietnia 2008 r. Zarząd Uchwałą nr 801/2008 wszczął postępowania nr 330801894 i 330801895 o udzielenie zamówień pt.: „Kompleksowa obsługa bocznic kolejowej” w KWK „Knurów” i w KWK „Bolesław Śmiały”, objęte ustawą Prawo zamówień publicznych. Wg tej Uchwały wartość szacunkowa zamówień na ww. usługi dla KWK „Knurów” i KWK „Bolesław Śmiały” wynosiła odpowiednio: 39 700 000 zł i 6 784 000 zł, co przekraczało kwotę określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, która dla usług w 2008 r. wynosiła 1 597 365,20 zł. Zachodziła zatem przesłanka, określona w art. 133 ust. 1 tej ustawy, stosowania jej do udzielenia zamówienia sektorowego.

Na termin podjęcia Uchwały o wszczęciu ww. postępowań, wg wyjaśnień członków Zarządu KW SA, a bezpośrednio na treść ich SIWZ, miały wpływ wyroki Krajowej Izby Odwoławczej¹⁹ unieważniające wcześniejsze postępowania dotyczące obsługi bocznic kolejowych Kopalń „Halemba”, „Bielszowice” oraz ZG „Piekary”, gdyż *wyroki te powodowały, że zakres, opis i warunki uczestnictwa w postępowaniach (dotyczących kopalń „Knurów” i „Bolesław Śmiały”) musiały zostać skorygowane na etapie przygotowania wniosków przed podjęciem uchwały przez Zarząd*. W ocenie NIK, powyższe stanowisko nie usprawiedliwia w pełni opóźnienia, ponieważ wyroki KIO dotyczyły odwołań wniesionych przez oferentów na rozstrzygnięcie przez KW SA protestów na treść SIWZ, a w szczególności: określenia warunków udziału w postępowaniu w sposób utrudniający uczciwą konkurencję, żądania od wykonawców

¹⁸ Zwane dalej „PTK Holding SA”

¹⁹ Zwanej dalej „KIO”

dokumentów, które nie są niezbędne do przeprowadzenia postępowania, tj. zasad, do których przestrzegania KW SA była obowiązana przy prowadzeniu każdego postępowania. Ponadto przedmiotem wyroków KIO były odrębne postępowania, w związku z czym zwłoka w podjęciu działań mających na celu uruchomienie kolejnych postępowań dla kopalń „Knurów” i „Bolesław Śmiały”, do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez KIO, była nieuzasadniona.

Wszczęte na podstawie ww. Uchwały nr 801/2008 i ogłoszone w dniu 12 czerwca 2008 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej postępowania (termin otwarcia ofert wyznaczono na 22 lipca 2008 r.), zakończono w dniu 12 sierpnia 2008 r., podjęciem przez Zarząd uchwał nr 1541/2008 i nr 1542/2008 o ich unieważnieniu²⁰, na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo zamówień publicznych.

W tej sytuacji, tj. po 15 dniach od wygaśnięciu umowy nr W/159/95 z dnia 2 stycznia 1996 r. z PTK Holding SA, Zarząd KW SA 15 lipca 2008 r. podjął uchwały nr 1347/2008 i nr 1348/2008 o wyrażeniu zgody na wszczęcie nowych postępowań w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, udzielenia zamówienia z wolnej ręki na obsługę bocznic kolejowej KWK „Knurów” i KWK „Bolesław Śmiały” dotychczasowemu wykonawcy. Pismami z 17 lipca 2008 r. Zarząd zawiadomił Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o wszczęciu ww. postępowań, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz pkt 3 ustawy.

W ocenie NIK, przedstawione ww. okoliczności wskazują, że nie zachodziły przesłanki udzielenia zamówienia z wolnej ręki, wskazane w ww. piśmie do Prezesa UZP, uzasadniające wszczęcie tych postępowań na podstawie postanowień art. 67 ust. 1 lit. a oraz pkt 3 ww. ustawy, zgodnie z którymi zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki, gdy m.in. usługi mogą być świadczone tylko przez jednego wykonawcę z przyczyn technicznych o obiektywnym charakterze (art. 67 ust. 1 pkt 1 lit a) oraz ze względu na wyjątkową sytuację niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć (art. 67 ust. 1 pkt 3). Zaistniała sytuacja była możliwa do przewidzenia. Termin wygaśnięcia umowy z dotychczasowym wykonawcą określono w piśmie wypowiadającym umowę z dniem 30 czerwca 2008 r. (z 6 miesięcznym wyprzedzeniem) i przyczyny niewyłonienia wykonawcy usług w tym terminie w trybie przetargu nieograniczonego, leżały po stronie zamawiającego. Okoliczności, iż usługi mogą być świadczone tylko przez jednego wykonawcę z przyczyn technicznych, były tylko konsekwencją podjętych z opóźnieniem działań w celu przeprowadzenia postępowania w trybie przetargu nieograniczonego. Ich przyczyna nie

²⁰ Cena oferty przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia.

wynikała zatem z charakteru obiektywnego. Zarząd w ww. pismach do Prezesa UZP w uzasadnieniu zastosowania trybu z wolnej ręki przyznał: „...*pomimo faktu istnienia na rynku konkurencyjnych Wykonawców, tj.: CTL Maczki Bór sp. z o.o., PTKiGK SA, PCC Rail SA, PKP Cargo SA, przejęcie w/w. usługi z „dnia na dzień” jest technicznie niemożliwe, minimalny okres przekazania obiektu w ocenie Zamawiającego wynosi około 6 tygodni*”. Zwłoka w podejmowaniu działań skutkowałą koniecznością natychmiastowego zawarcia umów z dotychczasowym wykonawcą na proponowanych przez niego warunkach. Wynikiem tego było zawarcie w dniu 14 sierpnia 2008 r. przez KW SA z PTK Holding SA dwóch umów nr 330813067 i nr 330813063, których przedmiotem była kompleksowa obsługa bocznic kolejowych w KW SA Oddział KWK „Knurów” i KWK „Bolesław Śmiały” wraz z odbiorem, transportem i zwałowaniem odpadów z wydobycia węgla na obszarze CSOG w Knurowie, na okres od 1 lipca 2008 r. do dnia rozstrzygnięcia postępowań przetargowych, jednak nie dłużej niż do końca 2008 r. Maksymalną wartość netto usług objętych tymi umowami określono odpowiednio na: 8 546 472 zł i 2 744 464 zł. W związku z powyższym udzielenie ww. zamówień nastąpiło z naruszeniem przepisu art. 134 ust. 6 pkt 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, określającego przesłanki stosowania trybu udzielania zamówień z wolnej ręki.

Odpowiedzialność za ww. nieprawidłowość, niezapewnienia do 30 czerwca 2008 r. wyboru wykonawcy usług transportu i odzysku odpadów z wydobycia węgla w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, a w związku z tym udzielanie zamówień na wykonywanie tych usług z naruszeniem przepisów tej ustawy, określających przesłanki stosowanie trybu z wolnej ręki, ponosi Zarząd KW SA.

W ocenie NIK, nierealizowanie zasady konkurencyjności przy udzielaniu zamówień na zagospodarowanie odpadów z wydobycia węgla, której dochowanie zapewnia wybór wykonawcy w trybie przetargu publicznego, może stwarzać zagrożenie powstania zjawisk korupcyjnych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Dokonanie stosownych korekt zbiorczych zestawień danych o odpadach do Urzędu Marszałkowskiego i sprawozdań o odpadach do GUS.**
- 2. Podjęcie stosownych działań organizacyjnych umożliwiających przeprowadzenie i zakończenie postępowań przetargowych, dotyczących zamówień sektorowych,**

przed upływem terminów obowiązywania dotychczasowych umów, na usługi zamawiane w takim trybie.

3. Podjęcie działań organizacyjnych dla zwiększenia skuteczności kontroli funkcjonalnej w celu sporządzania rzetelnych zbiorczych zestawień i sprawozdań statystycznych o odpadach.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd KW SA, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.